

Posudek na disertační práci Mgr. Ondřeje Holuba *Komunistická strana Rakouska a československý reformní komunismus*, FF UHK, 260s., 2021.

vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Mervart, PhD.

Předložená disertační práce je výsledkem několikaletého systematického studia Ondřeje Holuba v domácích i zahraničních archivech. Vzhledem k tématu disertace pracoval autor především s materiály soustředěnými ve Vídni a v Praze, přičemž úspěšnému řešení disertačního projektu mu napomohlo čerpání zahraničních stipendií (SAIA, AKTION); v rámci krátkodobého badatelského pobytu (tzv. *short scientific mission*) se též zapojil do projektu COST (NEP4DISSENT). V průběhu doktorského studia se podílel na řadě vnitro univerzitních projektů, záměry a výsledky svého bádání prezentoval na českých i zahraničních konferencích, účastnil se zahraničních letních škol a dílčí výsledky publikoval v domácích renomovaných časopisech (*Střed, Soudobé dějiny, Kontradikce*). Vedle toho pro české časopisy systematicky referuje o aktuální domácí a zahraniční literatuře k soudobým dějinám. Z výše uvedeného je patrné, že autor ke studiu přistupoval mimořádně aktivně. Role školitele tak obecně spočívala spíše ve zprostředkování kontaktů a informací, v určitém „navádění“ a svým způsobem i tematickém usměrňování, než v dohledu nad řádně plněnými studijními povinnostmi. Autor se školitelem pravidelně komunikoval a konzultace nad disertací se v průběhu času více méně proměnily v neformální kolegiální dialog nad pramennými i inspiračními zdroji či možnými interpretacemi.

Navzdory pandemické situaci se Ondřeji Holubovi v průběhu studia podařilo shromáždit úctyhodné množství materiálů, na nichž postavil disertační práci, jejíž stručné, ovšem nikoliv zcela nezaujaté hodnocení je předmětem následujících řádků. Vedle povinného disertačního úvodu, uvedení metodologických východisek, rozboru pramenů a literatury, je práce rozdělena do dvou základních oddílů, z nichž každý obsahuje po třech kapitolách. Dramaturgické členění práce je dle mého soudu legitimní a náležitě zdůvodněné, rozsah jednotlivých kapitol je vyrovnaný a souslednost výkladu směřující k objasnění předem stanovených cílů plynulá.

Vzhledem k obsahu práce je svým způsobem zavádějící název, který časově implikuje zejména období čs. reformismu, tedy především dekádu šedesátých let. Zařazení prvního

oddílu věnovaného tradici a dějinám rakouského komunistického hnutí od konce první světové války je tak na první pohled nelogický, respektive zdánlivě zbytečně nabubřelý. Teprve při důsledné četbě celého textu ovšem čtenář zjistí, že se nejedná o přepjatou prolegomenu k vlastnímu tématu (reformismus šedesátých let, případně československý rok 1968), ale o výklad založený na detailní rekonstrukci organického historického pohybu týkajícího se projektu socialistického demokratického a komunistického reformismu. Pokud by byl druhý oddíl práce věnovaný Komunistické straně Rakouska v poststalinském období představen bez prvního, patrně by mohl fungovat sám o sobě, jako dílčí příspěvek k dějinám KPÖ. Avšak ve spojení s oddílem prvním, respektive kapitolami věnovaným specifickému konceptu austromarxismu, meziválečnému vývoji KPÖ a vzájemnému personálnímu i ideovému prolínání mezi KSČ a KPÖ, teprve vynikne vlastní povaha vztahu rakouských komunistů k československé reformě konce šedesátých let. Autor totiž přesvědčivě ukazuje, že se nejednalo o jednorozměrný proces recepce československého vývoje, jakéhosi „odrazu“ tzv. pražského jara, ale že šlo o dlouhodobou historii vzájemné spolupráce (jakkoliv přerušované v období války i v éře stredo-evropského stalinismu) a hlavně vzájemného ovlivňování, ať již vědomého či nevědomého, jež se promítly do představ o reformě komunistickém projektu, který mnozí představitelé obou komunistických stran spoluutvářeli. Název práce by tak šel patrně modulovat, neboť se nejedná v přísném slova smyslu pouze o historii jedné reformy komunistické politiky a modelu socialistické společnosti, ale o dlouhodobé dějiny socialistického či komunistického reformismu ve sdíleném prostoru střední Evropy.

Jakkoliv je od prvních řádek zjevné, že je autor zdatný stylista, který nemá problémy s formulováním textu, již některé názvy kapitol či podkapitol naznačují, že se mnohdy nechává vlastním jazykem unést příliš. Výsledkem je řada zbytečně komplikovaných větných spojení, jež buďto nesou příliš mnoho informací najednou nebo jsou významově svým způsobem zapouzdřena „do sebe“. Velmi obratně napsaný text je tak místy opatřen barokizujícími ornamenty, jež volají po zestručnění, případně argumentačním či výkladovém zjasnění. Navzdory sympatické Holubově snaze nechávat se inspirovat různými přístupy a zdroji by též výkladu, minimálně při formulování východisek jednotlivých kapitol, prospěla jistá míra askeze. Stává se totiž, že se autor nechává oslnit příliš mnoha inspiracemi najednou a zatímco s některými se zdatně a přesvědčivě

vyrovnává, jiné k výkladu nepotřebuje či je poztrácí „kdesi na cestě“. Rukopis by patrně snesl také pečlivější ediční úpravu poznámkového aparátu, stejně jako seznamu zdrojů. To vše jsou ovšem výtky odstranitelné v rámci případné úpravy textu před publikováním.

Každopádně by nemělo zůstat přehlédnuto, že čtenáři se prostřednictvím disertace Ondřeje Holuba dostává do rukou materiálů i interpretačně velmi zdařilá práce; trůfám si říci nadstandardní kvality. Bez závažnějších připomínek ji jako školitel doporučuji k obhajobě a navrhuji oborové radě doporučit její rukopis, přirozeně po náležitém zapracování připomínek oponentů a případných recenzentů, k finanční podpoře směřující k jejímu publikování. Ostatně předběžný zájem o vydání projevila ediční řada s názvem „Po válce“ Nakladatelství Lidové noviny.

V Praze 20. září 2021

Jan Mervart

Filosofický ústav AV ČR, v.v.i.